

Jeszke, Jaromir

Konferencja naukowa pt. "Historyk nauk medycznych wobec inspiracji badawczych : teoria i tradycja", Poznań 18-19 października 1996

Medycyna Nowożytna 3/1 - 2, 209-211

1996

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Konferencja naukowa pt. *Historyk nauk medycznych wobec inspiracji badawczych. Teoria i tradycja. Poznań, 18-19 października 1996 r.*

Zagadnienia teoretyczne nie należą do najczęściej podnoszonych w kręgu historyków medycyny i dyscyplin pokrewnych. Jednakże na stan współczesnej nauki o przeszłości medycyny wpływają już nie tylko tradycje uprawiania jej przez przedstawicieli świata medycyny. Coraz częściej zainteresowanie tą dziedziną wykazują przedstawiciele innych nauk historycznych, intensywnie rozwijających się nauk o kulturze, filozofii i innych dyscyplin. Inspiracji zmierzających do modernizacji warsztatu badawczego współczesnego historyka nauk medycznych jest więc wiele i wpływają one z wielu bardzo różnych źródeł. Tej problematyce została poświęcona, zorganizowana przez Pracownię Historii Nauk Medycznych Instytutu Historii Nauki PAN w dniach 18-19 października 1996 r., konferencja naukowa pt. *Historyk nauk medycznych wobec inspiracji badawczych. Teoria i tradycja*. Wybór Poznania na miejsce obrad nie był dziełem przypadku. W tym właśnie ośrodku naukowym bardzo żywe są tradycje badań nad metodologią historii, związane z osobą Jerzego Topolskiego. Tam też narodziła się tzw. poznańska szkoła metodologiczna badań nad kulturą reprezentowana nie tylko przez wymienionego historyka, lecz także przez uczonych tej miary jak Leszek Nowak, Jerzy Kmita czy Krystyna Zamiara. Fakt, iż z Poznania wywodzi się „ojciec historii medycyny w Polsce”, Ludwik Gašiorowski, oraz że niemal dokładnie 70 lat wcześniej odbył się w Poznaniu III Zjazd Polskich Historyków i Filozofów Medycyny, miały już tylko znaczenie symboliczne.

Uwaga uczestników spotkania koncentrowała się wokół dwóch grup zagadnień: współczesnych postaw metodologicznych badaczy przeszłości nauk medycznych, ukazanych na tle niektórych nurtów historiograficznych i oczekiwań dyscyplin historycznych pod adresem tej grupy uczonych oraz inspiracji kierowanych z różnych stron pod adresem historyków medycyny, a zmierzających do poszerzenia problematyki badawczej i modernizacji warsztatu naukowego historyka omawianej dziedziny wiedzy.

W pierwszym dniu obrad ogłoszono pięć referatów. Trzy pierwsze dotyczyły współczesnej kondycji historii medycyny i postaw metodologicznych badaczy tej dziedziny. Konferencję otworzył referat Jaromira Jeszke z Poznania pt. *Lekarz i historyk jako badacze dziejów nauk medycznych*, kolejne referaty wygłosili Tadeusz Brzeziński ze Szczecina pt. *Historia nauk medycznych jako dyscyplina medyczna*, oraz Wojciech Wrzosek z Poznania pt. *Historia nauk medycznych jako dyscyplina historyczna*. Adam Paluch z Wrocławia wypowiedź swoją poświęcił roli *Antropologii kultury w badaniu dziejów medycyny ludowej*. Dyskusja jaka wywiązała się po tej serii wystąpień koncentrowała się wokół warsztatu badawczego historyków medycyny o różnym przygotowaniu zawodowym (lekarz, farmaceuta, historyk, antropolog kultury, inni) i możliwości współpracy pomiędzy uczonymi o różnych postawach metodologicznych i tradycjach naukowych. Zwracano także uwagę na adresata badań tego typu (środowiska medyczne) i znaczenie uwarunkowań instytucjonalnych (lokalizacja zakładów historii nauk medycznych przy akademiach medycznych). Dwa następne referaty poświęcone były historii historiografii. Bożena Płonka-Syroka z Wrocławia mówiła o *Niemieckiej medycynie romantycznej w historiografii XIX i XX stulecia*, a Zbigniew Jastrzębowski i Tadeusz Srogosz z Łodzi ukazali *Świadomość metodologiczną polskich historyków medycyny po II wojnie światowej*. Tutaj dyskusja dotyczyła głównie zależności pomiędzy poglądami historiograficznymi historyka medycyny a współczesnym mu paradygmatem medycznym oraz organiczonego wpływu współczesnych tendencji w historiografii na historię nauk medycznych.

Drugi dzień konferencji poświęcony był głównie inspiracjom kierowanym pod adresem historii medycyny. Jerzy Strojnowski z Lublina przedstawił zagadnienie *Historii medycyny wobec relatywizmu*, a Peter Gorski z Dinslaken (Niemcy) przedstawił *Kolektywy farmaceutów wileńskich i erfurckich (1820) widziane w kategoriach pojęciowych Ludwika Flecka*. W dyskusji nad tymi referatami wskazano na konieczność traktowania wszelkich systemów medycznych, w tym medycyny akademickiej, jako wytworów kulturowych oraz na ograniczone możliwości stosowania koncepcji Flecka do dyscyplin znajdujących się na przedteoretycznym etapie rozwoju. Sesję zamknęły referaty Jana Nosko z Łodzi pt. *Historia medycyny a historia zdrowia publicznego* i Włodzimierza Piątkowskiego z Lublina pt. *Inspiracje historyczne w badaniach socjologicznych nad lecznictwem niemedycznym*. Tutaj dyskusja toczyła się wokół społecznej perspektywy badań nad historią medycyny i rolą tych studiów dla promocji zdrowia oraz

jej znaczenia dla adeptów *zdrowia publicznego*, kierunku obecnego na kilku polskich wyższych uczelniach. Zwracano uwagę na konieczność przyswojenia adeptom takich studiów podstaw historyczno-kulturowych postaw zdrowotnych.

Warto zwrócić uwagę, że w konferencji, obok referentów, uczestniczyło grono wybitnych uczonych, historyków, historyków nauk medycznych, w tym kierowników zakładów historii medycyny, filozofów. Wymienić tutaj należy Tadeusza Brzezińskiego ze Szczecina, Jerzego Strojnowskiego z Lublina, Jerzego Topolskiego z Poznania, Edmunda Waszyńskiego z Wrocławia, Zdzisława Machalińskiego z Gdańska, Romana Meissnera z Poznania, Stefana Zameckiego z Warszawy, Adama Palucha z Wrocławia. W spotkaniu wzięli udział także poznańscy lekarze i humaniści zainteresowani jego problematyką oraz doktoranci i studenci poznańskich uczelni. Uczestnicy spotkania zgodnie podkreślili konieczność modernizacji warsztatu historyka medycyny oraz potrzebę dalszych spotkań tego typu.

Po zakończeniu pierwszego dnia obrad uczestnicy konferencji mieli możliwość zwiedzenia zabytkowej części „grodu Przemysława”, a także na zaproszenie kierownika Zakładu Historii Nauk Medycznych Akademii Medycznej im. K. Marcinkowskiego w Poznaniu dr Romana Meissnera, obejrzenia Muzeum Uczelni. Wieczorem byli gośćmi poznańskich historyków medycyny i farmacji.